Ústavní zákon o veřejných financích v přechodném období

Návrh zákona č. 33 – doplnění seznamu zákonů Fóra lidu, prováděcí ústavní zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 2. 11. 2026

Postavení návrhu: Ústavní zákon je zvláštní úpravou (lex specialis) k čl. 89, 95–99 a 125 Občanské ústavy pro přechodné období, tedy od účinnosti ústavy do odstranění veřejných dluhů. Ústava chce stát bez daní a dluhů, ale zároveň zakazuje schodek od prvního dne, ukládá splatit dluh asi 3 991 mld. Kč do 10 let a neříká, co se stane s důchody, zdravotní péčí, školami a pomocí v nouzi, než se daně nahradí. Tento ústavní zákon soustřeďuje řešení rozporů R1–R11, R13 a R14 z rozboru pro autora na jedno místo, aniž by se měnil text ústavy: chráněné výdaje, refinancování dluhu, postupné odstranění schodku, plán oddlužení ve dvou variantách, pořadí referend o daních ukládaných právem Evropské unie, emisi až po obnovení kapitálu ČNB, valorizaci důchodů, zdravotní pojištění státních pojištěnců, dávky do referenda, rozpočtové provizorium a důsledky občanského veta. Zákon se přijímá v témže celostátním referendu jako ústava (čl. 121) a je součástí ústavního pořádku. Navazuje na zákon o veřejných financích a ČNB (č. 7), zákon o veřejné službě finanční (č. 19), zákon o povinném zdravotním, sociálním a důchodovém pojištění (č. 27), zákon secesní (č. 4) a zákon o strategických veřejných zdrojích (č. 15). Vychází z autorových Východisek (body 37–40) na forumlidu.cz/oipd.

NÁVRH

ÚSTAVNÍ ZÁKON

ze dne ……. 20..

o veřejných financích v přechodném období

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto ústavním zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Čl. 1 – Předmět úpravy a přechodné období

(1) Tento ústavní zákon upravuje podle čl. 125 Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) hospodaření státu, zemí, krajů, okresů, obcí a fondů pojištění v přechodném období. V rozsahu, v němž stanoví něco jiného, má přednost před čl. 89, 95 až 99 a 125 ústavy.

(2) Přechodné období začíná dnem účinnosti ústavy a končí dnem, kdy Veřejná služba finanční oznámí ve Sbírce zákonů, že veřejné dluhy existující ke dni účinnosti ústavy byly splaceny nebo jinak odstraněny podle plánu oddlužení (čl. 8).

Čl. 2 – Zásady

(1) Přechod od daní a dluhů k hospodaření podle ústavy se provede postupně a tak, aby se v žádném okamžiku nepřerušila výplata důchodů, dávek a platů, zdravotní péče, výuka ve školách a splácení veřejného dluhu.

(2) Daň se ruší nebo snižuje teprve tehdy, když je prokázáno, čím se nahradí nebo které výdaje se sníží (čl. 125 odst. 3 ústavy).

(3) Občané rozhodují o každém kroku objektivně informováni; veřejné služebníky, kteří jim podají nepravdivý nebo neúplný propočet, stíhá odpovědnost podle čl. 7 a 92 ústavy.

ČÁST DRUHÁ – CHRÁNĚNÉ VÝDAJE

Čl. 3 – Chráněné výdaje

(1) Chráněnými výdaji jsou

a) výplata přiznaných důchodů a dávek sociálního zabezpečení,

b) zdravotní péče hrazená z veřejného zdravotního pojištění,

c) bezplatné základní a střední vzdělávání, zejména platy pedagogických pracovníků a příspěvek na žáka,

d) pomoc v hmotné nouzi, státní garance minima (dávka státní sociální pomoci), dávky pro rodiny s dětmi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a osoby závislé na péči a příspěvek státu do fondů solidarity obcí podle zákona o sociální pomoci.

(2) Chráněné výdaje se hradí alespoň v rozsahu, v jakém byly poskytovány ke dni účinnosti ústavy; důchody se zvyšují podle čl. 12.

(3) Spolu s chráněnými výdaji se přednostně hradí splatné jistiny a úroky veřejného dluhu podle plánu oddlužení.

Čl. 4 – Ochrana chráněných výdajů

(1) Do konce přechodného období nelze zrušit daň ani snížit její sazbu nebo sazbu pojistného, nebyla-li by tím zajištěna výplata chráněných výdajů alespoň v rozsahu podle čl. 3 odst. 2 a splácení dluhu podle plánu oddlužení.

(2) Ke každému návrhu na zrušení nebo snížení daně nebo pojistného připojí Veřejná služba finanční propočet podle čl. 125 odst. 3 ústavy; Veřejná služba kontrolní k němu zveřejní stanovisko. Návrh, z jehož propočtu nevyplývá splnění odstavce 1, nelze předložit k referendu; o tom rozhoduje Ústavní soud při přezkumu podle čl. 75 písm. a) ústavy.

(3) Odstavce 1 a 2 platí i pro návrhy podané občany peticí.

ČÁST TŘETÍ – DLUH A SCHODEK

Čl. 5 – Soupis závazků

(1) Do 6 měsíců od účinnosti ústavy zveřejní Národní rada spolu s Veřejnou službou finanční úplný soupis závazků státu, zemí, krajů, okresů, obcí, státních fondů, fondů pojištění, státních podniků, příspěvkových organizací a obchodních společností ovládaných veřejnými celky. Soupis uvede u každého závazku věřitele, jistinu, úrok, měnu a termíny splatnosti.

(2) Soupis obsahuje též státní záruky, závazky ze smluv o partnerství veřejného a soukromého sektoru, ze smluv s dlouhodobým plněním, z mezinárodních smluv a členství v mezinárodních organizacích a vlastní kapitál České národní banky.

(3) Soupis se každé čtvrtletí aktualizuje a zveřejňuje v systému EVORAS, do jeho zprovoznění na internetových stránkách Veřejné služby finanční.

Čl. 6 – Refinancování

(1) Za nový dluh podle čl. 95 a čl. 125 odst. 5 ústavy se nepovažuje refinancování existujícího dluhu, kterým se nezvyšuje jeho jistina.

(2) Refinancovat lze v každém roce jen do limitu stanoveného v plánu oddlužení schváleném v referendu. Do schválení plánu lze refinancovat jen jistinu, která je v daném roce splatná, a jen nástroji se splatností nepřesahující lhůtu pro odstranění dluhů podle čl. 8 odst. 2 písm. a).

(3) Úhrnná jistina veřejného dluhu nesmí na konci žádného roku převýšit úhrnnou jistinu na konci předchozího roku, s výjimkou dluhu přijatého ke krytí schodku podle čl. 7.

(4) Odstavce 1 až 3 platí obdobně pro země, kraje, okresy a obce; limit refinancování územního celku schvalují jeho občané v místním referendu spolu s jeho plánem oddlužení.

Čl. 7 – Postupné odstranění schodku

(1) Schodek veřejných rozpočtů existující ke dni účinnosti ústavy se odstraní postupně podle plánu oddlužení schváleného v referendu, nejpozději do 3 let od účinnosti ústavy.

(2) Schodek státního rozpočtu nesmí převýšit

a) v roce, v němž ústava nabyla účinnosti, schodek rozpočtu schváleného na tento rok podle dosavadních předpisů,

b) ve druhém roce polovinu schodku podle písmene a),

c) ve třetím roce jednu pětinu schodku podle písmene a);

od čtvrtého roku musí být státní rozpočet vyrovnaný (čl. 95 ústavy). Plán oddlužení může stanovit rychlejší postup.

(3) Ve výši schodku podle odstavce 2 lze přijmout nový dluh; započítává se do plánu oddlužení.

(4) Za schodek se nepovažuje použití prostředků rezervního fondu ani přebytků minulých let.

(5) Rozpočty zemí, krajů, okresů a obcí musí být vyrovnané ode druhého roku po účinnosti ústavy; do té doby lze krýt výdaje jen z jejich vlastních úspor nebo z refinancování podle čl. 6.

Čl. 8 – Plán oddlužení

(1) Do 6 měsíců od účinnosti ústavy předloží Národní rada Parlamentu plán oddlužení; Parlament jej předloží občanům k celostátní anketě a potvrzujícímu referendu (čl. 20 odst. 2 a čl. 125 odst. 7 ústavy).

(2) Plán oddlužení se předloží ve dvou variantách:

a) odstranění veřejných dluhů do 10 let od účinnosti ústavy (čl. 125 odst. 5 ústavy),

b) odstranění veřejných dluhů do 25 let od účinnosti ústavy.

(3) Každá varianta obsahuje

a) roční milníky výše dluhu a salda,

b) roční limit refinancování (čl. 6),

c) postup odstranění schodku (čl. 7),

d) zdroje splácení, zejména úspory ze zrušení zbytečných institucí (čl. 124 ústavy), výnosy z veřejného majetku, prodej majetku podle čl. 9 a výnos daní v přechodném období,

e) harmonogram referend o daních podle čl. 10 a jejich dopad na plán,

f) dopad na chráněné výdaje, na domácnosti a na hospodářský růst.

(4) Nebyl-li plán oddlužení schválen, předloží Národní rada do 3 měsíců nový návrh. Do schválení plánu se postupuje podle čl. 6 odst. 2 věty druhé a čl. 7 odst. 2.

(5) Obce, okresy, kraje a země, které mají dluhy, předloží svým občanům k místnímu referendu vlastní plán oddlužení se lhůtou, která nepřesáhne lhůtu varianty schválené podle odstavce 1.

(6) Veřejná služba finanční zveřejňuje každé čtvrtletí stav plnění plánu. Odchýlí-li se skutečnost od ročního milníku o více než 10 %, předloží Národní rada do 3 měsíců opatření k nápravě; nelze-li milník

dodržet bez zásahu do chráněných výdajů, rozhodnou o dalším postupu občané v referendu (čl. 125 odst. 7 ústavy).

Čl. 9 – Majetek k oddlužení

(1) K oddlužení lze prodat jen majetek, který není strategickým zdrojem, veřejnou infrastrukturou ani podílem chráněným zákonem o strategických veřejných zdrojích (čl. 9 ústavy).

(2) Seznam majetku, který lze k oddlužení prodat, je součástí plánu oddlužení. Prodej majetku, jehož hodnota přesahuje hranici velké veřejné zakázky podle zákona o veřejných zakázkách, schvalují občané v referendu.

(3) Výnos z prodeje podle odstavců 1 a 2 se použije jen na splacení dluhu.

(4) Kompenzací dluhu podle čl. 125 odst. 5 ústavy se rozumí jen započtení vzájemných pohledávek veřejného celku a jeho věřitele.

ČÁST ČTVRTÁ – DANĚ V PŘECHODNÉM OBDOBÍ

Čl. 10 – Pořadí referend o daních

(1) Harmonogram referend o jednotlivých daních zveřejní Národní rada do 6 měsíců od účinnosti ústavy jako součást plánu oddlužení. Referenda o daních se spojují do společných hlasovacích termínů.

(2) O daních se hlasuje zpravidla v tomto pořadí:

a) daně, jejichž správa je nákladná v poměru k výnosu,

b) ostatní daně, které neukládá právo Evropské unie,

c) daně z příjmů, podle toho, jak klesá dluh.

(3) O dani, kterou ukládá právo Evropské unie, zejména o dani z přidané hodnoty a spotřebních daních, se hlasuje až po rozhodnutí občanů podle čl. 126 odst. 2 ústavy. Dříve lze hlasovat jen o změně sazby v mezích, které právo Evropské unie připouští. Lhůta podle čl. 125 odst. 2 ústavy u těchto daní uplyne 1 rok po rozhodnutí podle čl. 126 odst. 2 ústavy.

(4) Daň, o jejímž zrušení občané rozhodli, zaniká prvním dnem kalendářního roku následujícího po vyhlášení výsledku referenda, nestanoví-li referendum den pozdější.

Čl. 11 – Daně z majetku a náhrada obcím

(1) Daň z nemovitých věcí a daň z bezúplatného nabytí majetku zanikají dnem účinnosti ústavy (čl. 125 odst. 1 ústavy). Daň za období před tímto dnem se vyměří a vybere podle dosavadních předpisů.

(2) Obci se každý rok ze státního rozpočtu nahradí výpadek daně z nemovitých věcí ve výši průměrného ročního výnosu této daně v obci za poslední 3 roky před účinností ústavy. Náhrada se vyplácí čtvrtletně.

(3) Náhradu nelze snížit ani zrušit jinak než rozhodnutím občanů v celostátním referendu. Daň, z níž se náhrada hradí, nelze zrušit, nebyla-li by náhrada zajištěna z jiného zdroje; čl. 4 se použije obdobně.

ČÁST PÁTÁ – POJIŠTĚNÍ A DÁVKY

Čl. 12 – Důchody

(1) Přiznané důchody se nesnižují a zvyšují se každý rok nejméně o míru inflace za předchozí rok. Ukládá-li dosavadní předpis zvýšení vyšší, postupuje se podle něj, dokud občané v referendu nerozhodnou jinak.

(2) O věku odchodu do důchodu, výpočtu důchodu a sazbách pojistného lze hlasovat jen s pojistně-matematickým propočtem dopadů na fond důchodového pojištění na 30 let (§ 14 odst. 2 zákona o povinném zdravotním, sociálním a důchodovém pojištění).

(3) Fond důchodového pojištění vytvoří do 2 let od účinnosti ústavy rezervu nejméně ve výši jednoměsíčních výdajů na důchody. Hrozí-li fondu schodek, kryje se z rezervy a z rezervního fondu státu, dokud občané nerozhodnou o sazbách nebo věku v referendu.

Čl. 13 – Zdravotní pojištění státních pojištěnců

(1) Za děti, poživatele důchodu, uchazeče o zaměstnání, studenty a osoby pečující o dítě nebo o osobu závislou na péči platí zdravotní pojištění stát, a to nejméně ve výši a v rozsahu podle předpisů platných ke dni účinnosti ústavy, nestanoví-li jinak zákon schválený v referendu.

(2) Ustanovení čl. 97 odst. 1 věty druhé ústavy o placení pojištění za děti rodiči se použije až ode dne, který stanoví zákon schválený v referendu.

Čl. 14 – Převod pojistného zaměstnavatele do mzdy

Zanikne-li povinnost zaměstnavatele platit pojistné za zaměstnance, zvyšuje se týmž dnem ze zákona mzda, plat nebo odměna zaměstnance o částku pojistného, kterou za něj zaměstnavatel platil; zaměstnanec z ní platí pojistné sám (čl. 97 odst. 1 ústavy). Ujednání, které by zvýšení mzdy vylučovalo nebo obcházelo, je neplatné.

Čl. 15 – Dávky mimo pojištění

(1) Dávky státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a dávka státní sociální pomoci se přiznávají a vyplácejí podle dosavadních zákonů, dokud občané v referendu nerozhodnou jinak, zejména o zákoně o sociální pomoci.

(2) Nestačí-li k pomoci občanovi v nezaviněné nouzi prostředky obce (čl. 117 ústavy), poskytne pomoc stát.

ČÁST ŠESTÁ – ROZPOČET, EMISE A SECESE

Čl. 16 – Rozpočtové provizorium

(1) Není-li rozpočet schválen nebo účinný k 1. lednu, hospodaří se podle rozpočtu předchozího roku. Měsíčně lze vydat nejvýše jednu dvanáctinu výdajů předchozího roku; chráněné výdaje, splátky dluhu a náhrada obcím podle čl. 11 se hradí v plné výši.

(2) Schodek za dobu provizoria nesmí převýšit poměrnou část schodku přípustného v daném roce podle čl. 7.

Čl. 17 – Občanské veto rozpočtu

(1) Vetují-li občané rozpočet jako celek (čl. 98 odst. 1 ústavy), hospodaří se podle čl. 16, dokud Poslanecká sněmovna neschválí nový rozpočet.

(2) Vetují-li občané výdaj nebo kapitolu, výdaj se nepoužije a prostředky, které na něj byly určeny, nelze použít na jiný účel bez nového schválení; v přechodném období se použijí na snížení schodku nebo dluhu.

(3) Veto nemůže snížit chráněné výdaje pod rozsah podle čl. 3 odst. 2 ani splátky dluhu podle plánu oddlužení.

Čl. 18 – Emise pro veřejné rozpočty

(1) Česká národní banka převádí emisi peněz do veřejných rozpočtů (čl. 96 odst. 2 písm. a) ústavy) až od roku následujícího po roce, v němž její vlastní kapitál dosáhl kladné hodnoty. Do té doby se zisk České národní banky použije na úhradu jejích ztrát minulých let.

(2) Dokud je Česká republika vázána smlouvami o Evropské unii (čl. 126 odst. 2 ústavy), převádí se emise jen způsobem, který tyto smlouvy připouštějí.

(3) Emise se nepovažuje za náhradu daní, dokud její skutečný výnos za předchozí rok nezveřejní Česká národní banka; plán oddlužení s ní počítá jen v této výši.

Čl. 19 – Secese v přechodném období

(1) Podíly ze secese (čl. 89 ústavy) se v přechodném období hradí z rezervního fondu rozpočtu, z něhož se plat nebo náklady hradí; nestačí-li, sníží se podíly poměrně.

(2) Secesi nelze v přechodném období učinit vůči chráněným výdajům, splátkám dluhu a službám, které nelze jednotlivci odepřít, zejména policii, soudům, záchranným sborům a ochraně veřejného zdraví.

ČÁST SEDMÁ – OTEVŘENOST, ODPOVĚDNOST A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Čl. 20 – Čtvrtletní zpráva

Veřejná služba finanční zveřejní každé čtvrtletí v systému EVORAS, do jeho zprovoznění na svých internetových stránkách, zprávu o plnění plánu oddlužení, stavu veřejného dluhu, schodku, fondů pojištění, rezerv a chráněných výdajů a o dopadu přijatých opatření na domácnosti. Veřejná služba kontrolní k ní do 30 dnů zveřejní stanovisko.

Čl. 21 – Odpovědnost a nedodržení lhůt

(1) Za dodržení plánu oddlužení a za úplnost a pravdivost propočtů podle tohoto ústavního zákona odpovídají osobně ministr financí a ředitel Veřejné služby finanční (čl. 5 a 97 odst. 3 ústavy).

(2) Nebude-li lhůta podle čl. 5, 7 nebo 8 dodržena, rozhodnou o dalším postupu občané v referendu (čl. 125 odst. 7 ústavy).

Čl. 22 – Vztah k zákonům

(1) Ustanovení zákona o veřejných financích a České národní bance, zákona o veřejné službě finanční, zákona o povinném zdravotním, sociálním a důchodovém pojištění a zákona secesního, která jsou v rozporu s tímto ústavním zákonem, se nepoužijí.

(2) Tento ústavní zákon je součástí ústavního pořádku. Pozbývá platnosti uplynutím přechodného období, s výjimkou čl. 12 odst. 1 věty první a čl. 14.

Čl. 23 – Účinnost

Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem účinnosti ústavy (čl. 121 odst. 2 ústavy).

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Ústava stanoví cíl: stát bez daní a bez dluhů. Cestu k němu však popisuje jen několika větami čl. 125 a v několika bodech si odporuje. Rozbor pro autora a podklad „Přechod na OIPD“ ukázaly:

- daně a pojistné vynášejí asi 2 878 mld. Kč ročně (34 % HDP); emise při nulové inflaci může vynést jen 20–31 mld. Kč ročně;
- státní dluh dosáhne na konci roku 2026 asi 3 991 mld. Kč; jen v roce 2027 je splatných 492,8 mld. Kč dluhopisů;
- schválený schodek státního rozpočtu 2026 je 310 mld. Kč (3,4 % HDP) a 83,5 % výdajů je ze zákona povinných;
- splacení dluhu do 10 let vyžaduje zlepšit saldo asi o 709 mld. Kč ročně (7,9 % HDP), do 25 let asi o 470 mld. Kč ročně;
- ČNB má záporný vlastní kapitál −343,6 mld. Kč (31. 12. 2025), takže dnes nemá z čeho emisi odvádět;
- směrnice o DPH (2006/112/ES) ukládá vybírat DPH se základní sazbou nejméně 15 % a čl. 123 Smlouvy o fungování EU zakazuje centrální bance financovat stát;
- za asi 6 milionů státních pojištěnců platí dnes stát zdravotní pojištění asi 158 mld. Kč ročně; čl. 97 ústavy však výslovně určuje plátce jen za osiřelé děti;
- obce přijdou zrušením daně z nemovitých věcí o 23,6 mld. Kč ročně (4,4 % příjmů).

Kdyby se ústava použila doslova od prvního dne, stát by v roce 2027 nemohl splatit dluhopisy, musel by okamžitě škrtnout 310 mld. Kč výdajů a za důchodce by nikdo neplatil zdravotní pojištění. Tento ústavní zákon proto stanoví, jak se k cíli ústavy dojde bezpečně: nejdřív se zajistí to, co nesmí selhat (chráněné výdaje a splátky), pak se schodek odstraní během 3 let a dluh během 10 nebo 25 let podle rozhodnutí občanů, a daně se ruší jen tehdy, když je jasné, čím se nahradí.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Východiska, bod 37:** daně a veřejné dluhy jsou trvale zakázány; dluhy se splatí nebo odstraní v přechodném období – čl. 1, 6 až 9.
- **Východiska, bod 38:** příjmy rozpočtů tvoří opatrná emise centrální banky, dary, minimalizované platby za úkony a pojistné – čl. 18.
- **Východiska, bod 40:** přechodné období slouží ke splacení nebo odstranění veřejných dluhů a k vymáhání škod od viníků – čl. 1, 21.
- **Rozbor pro autora, body R1–R11, R13, R14** (Fórum lidu, 1. 11. 2026) – viz tabulka.

Bod rozboru	Řešení v tomto zákoně
R1 – chráněné výdaje	čl. 3 a 4
R2 – refinancování a schodek	čl. 6 a 7
R3 – lhůta 10 let	dvě varianty plánu, 10 a 25 let (čl. 8)
R4 – emise a záporný kapitál ČNB	čl. 18 odst. 1 a 3
R5 – právo EU a DPH	čl. 10 odst. 3, čl. 18 odst. 2
R6 – nezcizitelný majetek a „kompenzace“	čl. 9
R7 – secese v přechodu	čl. 19

Bod rozboru	Řešení v tomto zákoně
R8 – pojištění za nevýdělečné	čl. 13
R9 – podíl zaměstnavatele	čl. 14
R10 – valorizace důchodů	čl. 12
R11 – dávky a pomoc v nouzi	čl. 15
R13 – zákaz zvýšit daně proti vyrovnanému rozpočtu	postupné odstranění schodku (čl. 7)
R14 – veto rozpočtu a provizorium	čl. 16 a 17

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor / ústava	Návrh	Důvod
Vyrovnaný rozpočet	od prvního dne (čl. 95)	schodek nejvýše 100 %, 50 % a 20 % výchozího schodku, od 4. roku vyrovnaný (čl. 7)	Okamžitý škrt 3,4 % HDP by vyvolal recesi; ústava ve znění R2 dovoluje nejvýše 3 roky.
Refinancování	zákaz nových dluhů	refinancování bez zvýšení jistiny není novým dluhem; limit v plánu schváleném referendem (čl. 6)	Bez refinancování by stát v roce 2027 nesplatil 492,8 mld. Kč. Zákon č. 7 (§ 27 odst. 3) žádá referendum ke každému refinancování a nižší úrok; to nelze zaručit a referendum nestihne splatnost.
Lhůta splacení	10 let (čl. 125 odst. 5)	dvě varianty, 10 a 25 let, volba v anketě a referendu (čl. 8)	Rozbor R3; čl. 125 odst. 7 svěřuje další postup občanům.
„Kompenzovat“ dluh	neurčeno	jen započtení; prodat lze jen nestrategický majetek, velké prodeje referendem (čl. 9)	Čl. 9 ústavy; zákon č. 15.
Daně z majetku	rušit hned (autor, čl. 125)	zanikají dnem účinnosti, nedoplatky za dřívější období se vyberou, obcím náhrada (čl. 11)	Bez náhrady by obce přišly o 4,4 % příjmů a nesměly by si půjčit.
Pořadí daňových referend	neurčeno	daně ukládané právem EU až po rozhodnutí o EU (čl. 10)	Rozbor R5; zrušení DPH v EU by bylo porušením práva EU se sankcemi.
Zdravotní pojištění za děti	platí rodiče (čl. 97)	do referenda platí stát za děti, důchodce, uchazeče, studenty a pečující (čl. 13)	Rozbor R8; jinak by fondu chybělo asi 158 mld. Kč a rodinám vznikl nový výdaj.
Secese	bez omezení (čl. 89)	v přechodu kryta rezervou; nelze vůči chráněným výdajům a nepostradatelným službám (čl. 19)	Rozbor R7; secese by jinak vytvářela schodky, které ústava zakazuje krýt.
Sociální pomoc mezi chráněnými výdaji	–	garance minima, rodinné a pečovatelské dávky a příspěvek obcím do fondů solidarity (čl. 3 odst. 1 písm. d))	Sladění se zákonem o sociální pomoci (č. 39, § 6 odst. 3 a § 10 odst. 2).

Rozhoduje autor nebo Fórum lidu: (1) zda ve třetím roce připustit zbytkový schodek do 20 % výchozího schodku (návrh), nebo vyžadovat vyrovnaný rozpočet již ve třetím roce; (2) zda náhradu obcím za daň z nemovitých věcí valorizovat; (3) zda varianta 25 let nemá být doplněna variantou střední (15 let).

Ústavní poznámka: Ústavní zákony č. 31 až 33 se přijímají v témže referendu jako ústava (čl. 121). Je nutné doplnit čl. 129 odst. 1 ústavy o slova „a ústavní zákony přijaté současně s ní“. Pokud by autor přijal navržená doplnění čl. 95, 97, 98, 117 a 125 přímo do textu ústavy (rozbor R1–R14), lze tento ústavní zákon zúžit na čl. 5 až 11 a 16 až 20.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon je lex specialis k čl. 89, 95–99 a 125 ústavy, přijímaný týmž lidem v témže referendu; cíl ústavy (žádné daně, žádné dluhy, nulová inflace) nemění, jen stanoví bezpečné pořadí kroků. Odpovídá étosu OIPD: o každé dani, o lhůtě oddlužení a o prodeji velkého majetku rozhodují občané; nic se jim neslibuje naslepo (čl. 7 ústavy); za propočty a plnění plánu odpovídají jmenovitě ministr financí a ředitel Veřejné služby finanční.

Navazující změny jiných zákonů (již promítnuté do jejich návrhů ze dne 2. 11. 2026):

- **Zákon č. 7:**
  - § 5 odst. 1 a 2: doplnit odkaz na výjimky podle čl. 6 a 7 tohoto zákona a že použití rezervního fondu a přebytků minulých let není schodkem;
  - § 8 odst. 4: doplnit, že chráněné výdaje, splátky dluhu a náhrada obcím se v provizoriu hradí v plné výši (čl. 16);
  - § 11 písm. g): doplnit náhradu obcím za daň z nemovitých věcí a dluh ke krytí schodku podle čl. 7;
  - § 12 odst. 1: doplnit, že emise začne až po obnovení kladného kapitálu ČNB a jen způsobem slučitelným se smlouvami o EU (čl. 18);
  - § 27 odst. 1: doplnit dvě varianty plánu (čl. 8 odst. 2) a obsah plánu;
  - § 27 odst. 3: nahradit podmínku referenda ke každému refinancování a nižšího úroku pravidlem čl. 6 (limit v plánu, bez zvýšení jistiny);
  - § 28 odst. 2: upřesnit výši náhrady obcím (průměr 3 let, čtvrtletně) a že daň za období před účinností ústavy se vybere; doplnit, že daň z bezúplatného nabytí zaniká;
  - § 28 odst. 3 a 5: doplnit pořadí podle čl. 10, zejména daně ukládané právem EU až po rozhodnutí podle čl. 126 odst. 2 ústavy;
  - § 30: doplnit odkaz na čl. 8 odst. 6 a čl. 21 tohoto zákona.
- **Zákon č. 19:**
  - § 2 odst. 2 a § 7 odst. 2: doplnit výjimky podle čl. 6 a 7 (refinancování, postupné odstranění schodku); pozastavení výdajů nesmí zasáhnout chráněné výdaje;
  - § 5 odst. 1: doplnit správce veřejného dluhu mezi rozhodující zaměstnance;
  - § 6: doplnit správu veřejného dluhu, refinancování a soupis závazků (čl. 5, 6);
  - § 10 odst. 2: doplnit propočet podle čl. 4 a čtvrtletní zprávu podle čl. 20.
- **Zákon č. 27:**
  - § 3 odst. 3: doplnit poživatele důchodu mezi osoby, za něž platí stát (čl. 13);
  - § 4 odst. 3: sladit s čl. 14 (převod do mzdy ze zákona, neplatnost obcházení);
  - § 8 odst. 3: doplnit garanci státu (čl. 15 odst. 2);
  - § 9 odst. 3: sladit valorizaci s čl. 12 odst. 1 (nejméně o inflaci, dosavadní pravidlo, je-li výhodnější);
  - § 11 odst. 2: rezerva 3 měsíců je cílová; doplnit, že do 2 let nejméně 1 měsíc (čl. 12 odst. 3);

  - § 14 odst. 2: doplnit odkaz na čl. 4 (chráněné výdaje) a čl. 12 odst. 2.

- **Zákon č. 4, § 4 odst. 3:** doplnit výluky podle čl. 19 odst. 2 a krytí podílů z rezervy v přechodném období.
- **Zákon č. 15:** doplnit rejstřík majetku, který není strategický a lze jej k oddlužení prodat (čl. 9 odst. 2).
- **Zákon č. 39 (sociální pomoc):** navázat na čl. 15.

5. Dopady

Zákon nemá vlastní výdajové dopady; zabraňuje dopadům, které by vznikly doslovným použitím ústavy: platební neschopnosti státu (splatnost 492,8 mld. Kč v roce 2027), okamžitému škrtu 310 mld. Kč, výpadku 158 mld. Kč ve zdravotním pojištění a 23,6 mld. Kč v rozpočtech obcí. Pro běžného občana znamená, že první roky se jeho důchod, dávky, zdravotní péče a škola nezmění, daň z nemovitostí zanikne hned a o ostatních daních bude hlasovat postupně, vždy s propočtem.

B. Zvláštní část

K čl. 1 a 2: Přechodné období trvá do odstranění dluhů; zásady nepřerušení služeb a pravdivého propočtu.

K čl. 3 a 4: Chráněné výdaje (rozbor R1) a pravidlo, že daň nelze zrušit, nebyly-li by zajištěny; přezkum Ústavním soudem.

K čl. 5 až 9: Soupis závazků do 6 měsíců, refinancování bez zvýšení jistiny, odstranění schodku do 3 let, plán oddlužení ve dvou variantách s ročními milníky a pravidla pro prodej majetku (R2, R3, R6, R13).

K čl. 10 a 11: Pořadí referend o daních (R5), zánik daní z majetku a náhrada obcím.

K čl. 12 až 15: Valorizace a ochrana důchodů (R10), zdravotní pojištění státních pojištěnců (R8), převod pojistného zaměstnavatele do mzdy (R9), dávky do referenda a garance státu (R11).

K čl. 16 až 19: Rozpočtové provizorium a veto rozpočtu (R14), emise až po obnovení kapitálu ČNB (R4, R5), secese v přechodu (R7).

K čl. 20 až 23: Čtvrtletní zprávy, osobní odpovědnost, vztah k zákonům č. 4, 7, 19 a 27, postavení v ústavním pořádku, účinnost.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 5, 7, 9, 20, 75, 89, 92, 95–99, 117, 121, 124–127, 129 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Základní východiska a principy, body 37–40 (forumlidu.cz/oipd/vychodiska), seznam zákonů (forumlidu.cz/oipd/seznam-zakonu); Rozbor rozporů a rozdílů OIPD – pro autora (Fórum lidu, 1. 11. 2026), body R1–R14; Přechod na OIPD – problémy, úkoly a dopady na občana (Fórum lidu, 1. 11. 2026), části A, B a E; Rešerše veřejné správy a přechodu práva (Fórum lidu, 2. 11. 2026), část 4 (ÚZ 5); návrhy zákonů č. 4, 7, 15, 19, 26, 27 a 39; směrnice Rady 2006/112/ES; Smlouva o fungování EU, čl. 123; údaje MF ČR, ČNB, ČSSZ a MZ ČR citované v podkladu „Přechod na OIPD“.